

Universitätsbibliothek Wuppertal

Stoicorum veterum fragmenta

Chrysippi fragmenta moralia

Arnim, Hans von

Lipsiae, 1903

Ethica X. Vitae agenda praeepta

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-2776](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-2776)

Ethica X.

Vitae agenda praecepta

i. e.

De singulis mediis officiis.

§ 1. De quaestu.

5 685 Diog. Laërt. VII 188 ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ περὶ Βίων καὶ πορισμοῦ προνοεῖν, λέγων ὅπως ποριστέον τῷ σοφῷ. Καίτοι τίνος χάριν ποριστέον αὐτῷ; εἰ μὲν γὰρ τοῦ ζῆν ἕνεκεν, ἀδιάφορον τὸ ζῆν· εἰ δὲ ἡδονῆς, καὶ αὕτη ἀδιάφορος· εἰ δὲ τῆς ἀρετῆς, αὐτὰρ 10 κῆς αὕτη πρὸς εὐδαιμονίαν. καταγέλαστοι δὲ καὶ οἱ τρόποι τοῦ πορισμοῦ, οἷον οἱ ἀπὸ βασιλείας· εἴκειν γὰρ αὐτῷ δεήσει, καὶ οἱ ἀπὸ φιλίας· λήμματος γὰρ ὦνιος ἢ φιλία ἔσται. καὶ οἱ ἀπὸ σοφίας· μισθαυρήσει γὰρ ἡ σοφία.

686 Stobaeus eclog. II 7 p. 109, 10. Τρεῖς δὲ προηγουμένους εἶναι 15 βίους, τὸν τε βασιλικὸν καὶ τὸν πολιτικὸν καὶ τρίτον τὸν ἐπιστημονικόν· ὁμοίως δὲ καὶ χρηματισμοὺς τρεῖς προηγουμένους, τὸν τε ἀπὸ τῆς βασιλείας, καθ' ὃν ἡ αὐτὸς βασιλεύσει ἢ μοναρχικῶν χρημάτων εὐπορήσει· δεύτερον δὲ τὸν ἀπὸ τῆς πολιτείας, πολιτεύσεσθαι γὰρ κατὰ τὸν προη- 20 γούμενον λόγον· καὶ γὰρ γαμήσειν καὶ παιδοποιήσεσθαι, ἀκολουθεῖν (γὰρ) ταῦτα τῇ τοῦ λογικοῦ ζῳῶν καὶ κοινωνικοῦ καὶ φιλαλλήλου (φύσει). Χρη- 25 ματιεῖσθαι οὖν καὶ ἀπὸ τῆς πολιτείας καὶ ἀπὸ τῶν φίλων, τῶν ἐν ὑπερο- χαῖς ὄντων. Περὶ δὲ τοῦ σοφιστεῦσθαι καὶ ἀπὸ σοφιστείας εὐπορήσειν χρημάτων διέστησαν οἱ ἀπὸ τῆς αἰρέσεως κατὰ τὸ σημαινόμενον. Τὸ μὲν γὰρ χρηματιεῖσθαι ἀπὸ τῶν κατὰ τὴν παιδείαν καὶ μισθούς ποτε λήψεσθαι 25 παρὰ τῶν φιλομαθοῦντων διωμολογήσαντο· περὶ δὲ τὸ σημαινόμενον ἐγένετό τις ἐν αὐτοῖς ἀμφισβήτησις, τῶν μὲν αὐτὸ τοῦτο λεγόντων σοφιστεῦν, τὸ ἐπὶ μισθῷ μεταδιδόναι τῶν τῆς φιλοσοφίας δογμάτων, τῶν δ' ὑποτοπῆσαν- 30 των ἐν τῷ σοφιστεῦν περιέχεσθαι τι φανῶν, οἷονεὶ λόγους καπηλεύειν, οὐ

6 βίον scripsi, βίον libri; Baguetus librum fingit περὶ βίον καὶ πορισμοῦ.
7 scribe προνοεῖ. 9 αὐτῇ B. 10 αὐτῇ B. 11 οἱ ex corr. B¹; scriben-
dum: ὁ. 12 scribendum: ὁ. || scribendum: ὁ. 14 προηγουμένους libri,
corr. Heeren. 17 καθ' ἣν libri, corr. idem. || καὶ libri, corr. Heine. || libri
μοναρχικοῖς, corr. Heeren. 18 -εὔσεσθαι Meineke, trad. -εὔεσθαι. 19 add.
Heeren. 22 σοφιστεῦσθαι Usener pro praes.

φαμένων δεῖν ἀπὸ παιδείας παρὰ τῶν ἐπιτυχόντων χρηματίζεσθαι, καταδεέστερον γὰρ εἶναι τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ χρηματισμοῦ τοῦ τῆς φιλοσοφίας ἀξιώματος.

687 Diog. Laërt. VII 130. βίων δὲ τριῶν ὄντων, θεωρητικοῦ καὶ πρακτικοῦ καὶ λογικοῦ, τὸν τρίτον φασὶν αἰρετέον· γεγονέναι γὰρ ὑπὸ τῆς φύσεως ἐπίτηδες τὸ λογικὸν ζῶον πρὸς θεωρίαν καὶ πράξιν.

688 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 30 p. 1047f. ἐν δὲ τῷ ἐβδόμῳ τοῦ Καθήκοντος καὶ κυβιστήσιν τρεῖς (sc. τὸν σοφὸν) ἐπὶ τούτῳ λαβόντα τάλαντον.

689 Cicero de officiis III 10, 42. Scite Chrysippus ut multa: 10 „Qui stadium, inquit, currit, eniti et contendere debet, quam maxime possit, ut vincat; supplantare eum, quocum certet, aut manu depellere nullo modo debet. Sic in vita sibi quemque petere quod pertineat ad usum, non iniquum est: alteri deripere ius non est.“ 15

§ 2. De vita aulica.

690 Stobaeus ecl. II 111, 3 W. Καὶ βασιλεύσειν τέ ποτε τὸν νοῦν <ἔχοντα> καὶ βασιλεῖ συμβιώσεσθαι καὶ εὐφυῖαν ἐμφαίνοντι καὶ φιλομάθειαν. ἔφαμεν δ' ὅτι καὶ πολιτεύεσθαι κατὰ τὸν προηγούμενον λόγον οἷόν ἐστι, μὴ πολιτεύεσθαι δὲ ἔάν τι <κωλύη> καὶ μάλιστα <ἂν> μὴδὲν ὠφελεῖν 20 μέλλῃ τὴν πατρίδα, κινδύνους δὲ παρακολουθεῖν ὑπολαμβάνῃ μεγάλους καὶ χαλεποὺς ἐκ τῆς πολιτείας.

691 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 20 p. 1043bc. ἀλλ' αὐτὸς ὁ Χρύσιππος ἐν τῷ πρώτῳ περὶ Βίων „βασίλειαν τε τὸν σοφὸν ἐκουσίως ἀναδέχεσθαι, λέγει, χρηματιζόμενον ἀπ' αὐτῆς· καὶ 25 αὐτὸς βασιλεύειν μὴ δύνηται, συμβιώσεται βασιλεῖ καὶ στρατεύσεται μετὰ βασιλέως, οἷος ἦν Ἰδανθυρσος ὁ Σκύθης ἢ Λεύκων ὁ Ποντικός.“ Παραθήσομαι δὲ καὶ ταύτην αὐτοῦ τὴν διάλεκτον etc. — —

„Ὅτι γάρ, φησί, καὶ στρατεύεται μετὰ δυναστῶν καὶ βιώ- 30 σεται, πάλιν ἐπισκεψώμεθα τούτων ἐχόμενοι, τινῶν μὲν οὐδὲ ταῦτα ὑπονοούντων διὰ τοὺς ὁμοίους ὑπολογισμούς, ἡμῶν δὲ καὶ ταῦτα ἀπολειπόντων, διὰ τοὺς παραπλησίους λόγους.“ καὶ μετὰ μικρόν· „Οὐ μόνον δὲ μετὰ τῶν προκεκοφότεων ἐπὶ ποδὸν καὶ ἐν ἀγῶγαῖς καὶ ἐν ἔθεσι ποιοῖς γεγονότων, οἷον 35 παρὰ Λεύκωνι καὶ Ἰδανθύρῳ.“

5 καὶ om. BP. || καὶ om. BP. 18 ἔχοντα add. Heeren. 20 οἷόν ἐστι Heeren, οἷον μὴ τι libri. || κωλύη add. Heine. || ἂν add. Usener. 27 ἰδάν-
θυρσος aut ἑάνθυρσος libri. 33 ἀπολειπόντων Bernard., ἀπολιπόντων libri.

p. 1043e. ὁ δὲ Χρύσιππος ἔνεκα χρηματισμοῦ τὸν σοφὸν ἐπὶ κεφαλὴν ἐς Παντικάπαιον ὤθει καὶ τὴν Σκυθῶν ἐρημίαν.

Plutarchus de comm. not. ep. 7 p. 1061d. Ἄρ' οὖν ὁμοίως ὑγείας ἐπιλειπούσης, αἰσθητηρίου καμόντος, οὐσίας ἀπολλυμένης ἀφρόντιστός ἐστι καὶ πρὸς αὐτὸν οὐδὲν ἡγούμενος τούτων ὁ σοφός; ἢ „νοσῶν μὲν ἰατροῖς τελεῖ μισθοῦς, χρημάτων δ' ἔνεκα πρὸς Λεύκωνα πλεῖ τὸν ἐν Βοσπόρῳ δυνάστην, καὶ πρὸς Ἰδάνθυρσον ἀποδημεῖ τὸν Σκύθην“; ὥς φησι Χρύσιππος, „τῶν δ' αἰσθήσεων ἔστιν ἃς ἀποβαλὼν οὐδὲ ξῆν ὑπομένει“;

692 Strabo VII 8 p. 301 (de Scytharum veterum probitate). Οἱ μέντοι πρὸ ἡμῶν — — ὑπελαμβάνοντο παρὰ τοῖς Ἑλλήσιν ὁποίους Ὀμηρός φησιν. ὅρα δὲ ἃ λέγει Ἡρόδοτος — — ὅρα δὲ καὶ ἃ λέγει Χρύσιππος περὶ τῶν τοῦ Βοσπόρου βασιλέων τῶν περὶ Λεύκωνα.

693 Plutarchus de Stoic. repugn. ep. 20 p. 1043e. Ὅτι γὰρ ἐργασίας ἔνεκα καὶ χρηματισμοῦ ταῦτα ποιεῖ (reges et principes comitatur), καὶ προδεδήλωκε (antecedunt duo primi libri fragmenta) „τρεῖς ὑποθέμενος ἀρμόζοντας μάλιστα τῷ σοφῷ χρηματισμούς, τὸν ἀπὸ βασιλείας καὶ τὸν ἀπὸ φίλων καὶ τρίτον ἐπὶ τούτοις τὸν ἀπὸ σοφιστείας.“

ep. 30 p. 1047f. Καὶ τὸν μὲν σοφὸν ἐν τοῖς περὶ Βίων καὶ βασιλεῦσι συνέσεσθαι φησιν ἔνεκα χρηματισμοῦ, καὶ σοφιστεύσειν ἐπ' ἀργυρίῳ, παρ' ὧν μὲν προλαμβάνοντα, πρὸς οὓς δὲ συντιθέμενον τῶν μαθητῶν.

25

§ 3. De vita civili.

694 Stobaeus Florileg. 45, 29. Χρυσίππον· Χρύσιππος ἐρωτηθεὶς διὰ τί οὐ πολιτεύεται, εἶπε· Διότι εἰ μὲν πονηρά[τις] πολιτεύεται, τοῖς θεοῖς ἀπαρέσει· εἰ δὲ χρηστὰ τοῖς πόλεσι.

695 Seneca ad Serenum de otio 8, 1. Adice nunc, quod e lege Chrysippi vivere otioso licet: non dico, ut otium patiatur, sed ut eligat. Negant nostri sapientem ad quamlibet rempublicam accessurum.

idem ad Serenum de tranq. animi 1, 10. promptus, compositus sequor Zenona, Cleanthen, Chrysippum, quorum tamen nemo ad rempublicam accessit, nemo non misit.

696 Seneca ep. 68, 2. Nec ad omnem rem publicam mittimus nec semper nec sine ullo fine: praeterea, cum sapienti rempublicam ipso dig-

4 κάμνοντος Bernardakis.

15 γὰρ ἐργασίας Re. παρσεργασίας libri.

nam dedimus, id est mundum, non est extra rem publicam, etiamsi recesserit.

697 Diog. Laërt. VII 121. πολιτεύσεσθαι φασὶ τὸν σοφὸν ἂν μὴ τι κωλύῃ, ὥς φησι Χρύσιππος ἐν πρώτῳ περὶ Βίων· καὶ γὰρ κακίαν ἐφέξειν καὶ ἐπ' ἀρετὴν παρορμήσειν.

698 Plutarchus de Stoic. repugn. c. 5 p. 1034b. Χρύσιππος δὲ πάλιν ἐν τῷ περὶ Πητορικῆς γράφων „οὕτω ζητορεύσειν καὶ πολιτεύσεσθαι τὸν σοφόν, ὥς καὶ τοῦ πλούτου ὄντος ἀγαθοῦ, καὶ τῆς δόξης καὶ τῆς ὑγείας“, ὁμολογεῖ τοὺς λόγους αὐτῶν ἀνεξόδους εἶναι καὶ ἀπολιτεύτους, καὶ τὰ δόγματα ταῖς χρεῖαις ἀνάρμοστα καὶ ταῖς πράξεσιν.

699 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 23 p. 1045d. Ἄ δὲ τούτοις πάλιν αὐτὸς ἐξ ἐναντίας εἰρηκεν, οὐχ ὁμοίως οὕτως ἐν μέσῳ κείμενα, δι' αὐτῶν παραθήσομαι τῶν ἐκείνου λέξεων. Ἐν μὲν γὰρ τῷ περὶ τοῦ Δικάζειν ὑποθέμενος δύο δρομεῖς ὁμοῦ συνεκπίπτειν ἀλλήλοις, διαπορεῖ τί τῷ βραβευτῇ καθήκει ποιῆσαι.

„Πότερον, φησὶν, ἕξεσι τὸν βραβευτὴν τὸν φοίνικα ὁποτέρῳ βούλεται ἀποδοῦναι, κ<αθ' ὃ> ἂν τύχωσιν αὐτῷ συνηθέστεροι ὄντες, ὥς ἂν ἐνταῦθα τῶν αὐτοῦ τι χαρισάμενον τρόπον τινά, <ῆ> μᾶλλον ὥς κοινοῦ τοῦ φοίνικος γεγονότος ἀμφοτέρων, οἶονεῖ τινος κλήρου γινομένου ἐνάλλως κατὰ τὴν ἐπικλίσειν ὥς ἔτυχε δοῦναι αὐτόν· λέγω δὲ ἣν ἔτυχεν ἐπικλίσειν, οἷα γίνεται ὅταν δυεῖν προκειμένων δραχμῶν ὁμοίων κατὰ τὰ λοιπὰ ἐπὶ τὴν ἑτέραν ἐπικλίναντες λαμβάνωμεν αὐτήν.“

700 Diog. Laërt. VII 131. πολιτείαν δὲ ἀρίστην τὴν μικτὴν ἔκ τε δημοκρατίας καὶ βασιλείας καὶ ἀριστοκρατίας.

26

*cf. Egermann, Salt-
Prosom, 62*

§ 4. De vita scholastica.

701 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 20 p. 1043e. Οὕτω δὲ αὐτὸν (sc. sapientem) ἄρας ἐκεῖ (in libro περὶ Φύσεως) καὶ ὁγκώσας ἐνταῦθα πάλιν εἰς μισθαγρίαν καταβάλλει καὶ σοφιστείαν· καὶ γὰρ αἰτήσιν καὶ προλήψεσθαι, τὸ μὲν εὐθὺς ἀρχομένου, τὸ δὲ χρόνον τῷ μαθητῇ διελθόντος, ὅπερ εὐγνωμονέστερον εἶναι

3 cf. Stobaeus eclog. II 7 p. 111, 5, p. 94, 8 W. et Zenonem apud Senecam dial. VIII 3, 2. — πολιτεύσεσθαι BP. 5 καὶ om. BP. 18 καθ' ὃ ἂν scripsi, καὶ libri. 20 ἢ addidi, quod sufficit, si ex verbo antecedente ἕξεσιν potest suppleri δεῖ, quo hic opus est. 22 verba ὥς ἔτυχε melius ante ἐπικλίσειν collocarentur.

φρῖν, ἀσφαλέστερον δὲ τὸ προλαμβάνειν, ὥς ἀδικήματα τοῦ τόπου ἐπιδεχομένου. Λέγει δὲ οὕτως·

„Εἰσπράττονται δὲ τὸν μισθὸν οὐ πάντας οἱ νοῦν ἔχοντες ὡσαύτως· ἀλλ' ἄλλως <ἄλλους>, ὡς ἂν ὁ καιρὸς φέρῃ, οὐκ
5 ἐπαγγελλόμενοι ποιήσῃν ἀγαθοῦς, καὶ ταῦτ' ἐν ἐνιαυτῷ· ὅσα δὲ πρὸς ἑαυτούς, ταῦτα ποιήσῃν πρὸς τὸν συμφωνηθέντα χρόνον.“ Καὶ πάλιν προελθὼν· „Τὸν τε καιρὸν εἴσεται, πότερον εὐθὺς δεῖ τὸν μισθὸν λαμβάνειν ἅμα τῇ προσόδῳ, καθάπερ πλείους πεποιήκασιν, ἢ καὶ χρόνον αὐτοῖς δίδοναι, τοῦ τό-
10 που τούτου μᾶλλον καὶ ἀδικήματα ἐπιδεχομένου, δόξαντος δ' ἂν εἶναι εὐγνωμονεστέρου.“

702 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 2 p. 1033d. Αὐτὸς γοῦν Χρύσιππος ἐν τῷ τετάρτῳ περὶ Βίων οὐδὲν οἶσται τὸν σχολαστικὸν βίον τοῦ ἡδονικοῦ διαφέρειν· αὐτὰς δὲ παραθήσομαι τὰς λέξεις·
15 „Οσοὶ δὲ ὑπολαμβάνουσι φιλοσόφοις ἐπιβάλλειν μάλιστα τὸν σχολαστικὸν βίον ἀπ' ἀρχῆς, οὗτοί μοι δοκοῦσι διαμαρτάνειν, ὑπονοοῦντες διαγωγῆς τινος ἔνεκεν δεῖν τοῦτο ποιεῖν ἢ ἄλλου τινὸς τούτῳ παραπλησίῳ, καὶ τὸν ὅλον βίον οὕτω πως διελκύσαι· τοῦτο δ' ἐστίν, ἂν σαφῶς θεωρηθῇ, ἡδέως. Οὐ
20 γὰρ δεῖ λανθάνειν τὴν ὑπόνοιαν αὐτῶν, πολλῶν μὲν σαφῶς τοῦτο λεγόντων, οὐκ ὀλίγων δ' ἀδηλότερον.“

Τοῦτο οὖν ὁ Χρύσιππος, ὁ γέρων, ὁ φιλόσοφος, ὁ τὸν βασιλικὸν καὶ πολιτικὸν ἐπαινῶν βίον. *ibidem*.

703 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 20 p. 1043a. Μία σύν-
25 ταξις ἢ περὶ Βίων, τέτταρα βιβλία· τούτων ἐν τῷ τετάρτῳ λέγει, τὸν σοφὸν ἀπράγμονά τε εἶναι καὶ ὀλιγοπράγμονα καὶ τὰ αὐτοῦ πράττειν· ἔστι δὲ ἡ λέξις αὕτη·

„Οἶμαι γὰρ ἔγωγε τὸν φρόνιμον καὶ ἀπράγμονα εἶναι καὶ ὀλιγοπράγμονα, καὶ τὰ αὐτοῦ πράττειν, ὁμοίως τῆς τε αὐτο-
30 πραγίας καὶ τῆς ὀλιγοπραγμοσύνης ἀστείων ὄντων.“

704 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 20 p. 1043b. Τὰ δὲ ὅμοια σχεδὸν ἐν τῷ περὶ τῶν Δι' αὐτὰ Αἰρετῶν εἴρηκε ταύταις ταῖς λέξεσι·

„Τῷ γὰρ ὄντι φαίνεται ὁ κατὰ τὴν ἡσυχίαν βίος ἀκίνδυνόν τι καὶ ἀσφαλὲς ἔχειν, οὐ πάνυ τῶν πολλῶν δυναμένων
35 τοῦτο συνιδεῖν.“

3 πάντας Emperius, πάντες libri. 4 ἄλλους Emperius, πλῆθος libri.

5 ἐπαγγελλόμενοι cod. E. Reiske, ἐπαγγελλομένων ceteri codd. || ὅσα cod. E. ὅσον vulgo. 20 scil. Epicurus. 21 scil. Peripatetici. 26 ὀλιγοπράγμονα Reiske, ἰδιοπράγμονα libri. 29 servitus definitur: στέρησις αὐτοπραγίας Diog. Laërt. VII 121 extr.

§ 5. De victu simplici.

705 Plutarchus de Stoi. repugn. ep. 32 p. 1049a. Ἐγκαλοῦσιν αὐτῷ τινὲς τῶν Πυθαγορικῶν ἐν τοῖς περὶ Δικαιοσύνης γράφοντι περὶ τῶν ἀλεκτρυόνων, ὅτι „χρησίμως γετόνασι· ἐπεγείρουσι γὰρ ἡμᾶς καὶ τοὺς σκορπίους ἐκλέγουσι καὶ κατὰ τὰς μάχας ἐπιστρέφουσι, Ζηλὸν τινα πρὸς ἀλκὴν ἐμποιοῦντες· ὁμως δὲ δεῖ κατεσθίειν καὶ τούτους, ἵνα μὴ τὴν χρεῖαν ὑπερβάλλῃ τὸ πλήθος τῶν νεοττῶν.“

706 Plutarchus de Stoi. repugn. ep. 21 p. 1044b. Ἐν δὲ τῷ περὶ Πολιτείας „οὐδὲν ἡδονῆς ἕνεκα πράξειν οὐδὲ παρα-
σκευάσεσθαι φησι τοὺς πολίτας“ καὶ τὸν Εὐριπίδην ἐπαινεῖ, ταῦτα προφερόμενος (fab. inc. 884N)

Ἐπεὶ τί δεῖ βροτοῖσι, πλὴν δυοῖν μόνων,

Δήμητρος ἀκτῆς πώματος θ' ὕδρηχόου;

εἶτα μικρὸν ἀπὸ τούτων προελθὼν ἐπαινεῖ τὸν Διογένη, τὸ αἰ-
δοῖον ἀποτριβόμενον ἐν φανερώῳ καὶ λέγοντα πρὸς τοὺς πα-
ρόντας· Εἴθε καὶ τὸν λιμὸν οὕτως ἀποτρίψασθαι τῆς γαστρὸς
ἡδυνάμην.

Cf. Gellius N. A. VI 16,6. *si versus Euripidi recordemur, quibus saepissime Chrysippus philosophus usus, tanquam edendi ** repertas*
esse non per usum vitae necessarium, sed per luxum animi, parata at-
que facilia fastidientis per inprobam satietatis lasciviam. Versus Euri-
pidi adscribendos putavi:

Ἐπεὶ τί δεῖ βροτοῖσι, πλὴν δυεῖν μόνων,

Δήμητρος ἀκτῆς, πώματος θ' ὕδρηχόου,

Ἄπερ πάρεστι καὶ πέφυχ' ἡμᾶς τρέφειν;

Ὡν οὐκ ἀπαρκεῖ πλησμονή, τροφῇ δέ τοι

Ἄλλων ἐδεστών μηχανὰς θηρώμεθα.

707 Philo de fortitudine p. 376 Vol. II Mang. Ἐνδεῆς δὲ — —
τὸ παράπαν οὐδὲ εἰς ἐστὶ χορηγὸν ἔχων τὸν τῆς φύσεως ἀκαθαίρετον πλοῦ-
τον· ἄερα μὲν τὴν πρώτην καὶ ἀναγκαιοτάτην καὶ συνεχῇ τροφήν, ἀδιαστά-
τως μεθ' ἡμέραν τε καὶ νύκτωρ ἀναπνεόμενον· ἔπειτα δὲ πηγὰς ἀφθόνους
— — πρὸς πότον χρῆσιν· ἔπειτα εἰς ἐδωδὴν φορὰς παντοίων καρπῶν καὶ
δένδρων ἰδέας, αἱ τὰς ἐτησίους ὁπώρας αἰεὶ φέρουσι.

708 Athenaeus I 18b. εἰς τὸ πρέπον δὲ Ὅμηρος ἀφορῶν τοὺς 35
ἥρωας οὐ παρήγαγεν ἄλλο τι δαιτυμένους ἢ κρέα καὶ ταῦτα ἑαυτοῖς
σκευάζοντας. οὐ γὰρ ἔχει γέλωτα οὐδ' αἰσχύνῃν ὀψαρτύοντας αὐτοὺς
καὶ ἐψοντας ὀρεᾶν. ἐπετήδευον γὰρ τὴν αὐτοδιακονίαν καὶ

37 σκευάζονται CE, corr. Mus.

Stoicorum veterum fragm. III.

ἐκαλλωπίζοντο, φησὶ Χρύσιππος, τῇ ἐν τούτοις εὐστροφίᾳ. Ὀδυσσεὺς γοῦν δαιτρεῦσαι τε καὶ „πῦρ νηῆσαι“ οἶος οὐκ ἄλλος δεξιὸς εἶναι φησὶ (ο 322). καὶ ἐν Λιταῖς δὲ Πάτροκλος καὶ Ἀχιλλεὺς πάντα εὐτρεπίζει (I 202. 209). καὶ Μενελάου δὲ τελοῦντος γάμους ὁ νυμφίος Μεγαπένθης οἶνοχοεῖ (ο 141). νῦν δὲ ἐπὶ τοσοῦτον ἐκπεπτώκαμεν, ὥς κατακεῖσθαι δαινύμενοι.

709 Athenaeus III 104b. εἰς ταῦτ' οὖν τις ἀποβλέπων, ἄνδρες φίλοι, εἰκότως ἂν ἐπαινέσειεν τὸν καλὸν Χρύσιππον κατιδόντα ἀκριβῶς τὴν Ἐπικούρου φύσιν καὶ εἰπόντα μητροπόλιν εἶναι τῆς φιλοσοφίας αὐτοῦ τὴν Ἀρχεστράτου Γαστρολογίαν, ἣν πάντες οἱ τῶν φιλοσόφων γαστρολόμαργοι Θεογνὴν τινα αὐτῶν εἶναι λέγουσι τὴν καλὴν ταύτην ἐποποιῖαν.

idem VII 278e. Χρύσιππος δ' αὐτὸν (scil. Archestratum), ὁ ὄντως φιλόσοφος καὶ περὶ πάντα ἀνὴρ ἀρχηγὸν Ἐπικούρου φησὶ γενέσθαι καὶ τοῖς τὰ τούτου ἐπισταμένοις τῆς πάντα διαλυμνηναμένης ἡδονῆς· καὶ γὰρ οὐκ ἐγκαλυπτόμενος ὁ Ἐπίκουρος λέγει, ἀλλὰ μεγάλῃ τῇ φωνῇ· „οὐ γὰρ ἔγωγε δύναμαι νοῆσαι τὰ γαθὸν ἀφελὼν μὲν τὴν διὰ χυλῶν, ἀφελὼν δὲ τὴν δι' ἀφροδισίων ἡδονήν.“ οἴεται γὰρ οὗτος ὁ σοφὸς καὶ τὸν τῶν ἀσώτων βίον ἀνεπίληπτον εἶναι, εἴπερ αὐτῷ προσγένοιτο τὸ ἀδεὲς καὶ ἴλεον.

709a Athenaeus Deipnosoph. IV p. 158a. Στωϊκὸν δὲ δόγμα ἐστὶν ὅτι τε πάντα εὖ ποιήσει ὁ σοφὸς καὶ φακῆν φρονίμως ἀρτύσει. διὸ καὶ Τιμων ὁ Φλιάσιος ἔφη „καὶ Ζηνῶνειόν γε φακῆν ἔψειν ὅς μὴ φρονίμως μεμάθηκεν“ ὥς οὐκ ἄλλως δυναμένης ἐψηθῆναι φακῆς, εἰ μὴ κατὰ τὴν Ζηνῶνειον ὑφήγησιν, ὅς ἔφη

εἰς δὲ φακῆν ἔμβαλλε δυωδέκατον κοριάννου

Καὶ Κράτης δ' ὁ Θηβαῖος ἔλεγε

μὴ πρὸ φακῆς λοπάδ' αὖξων

εἰς στάσιν ἄμμε βάλλης.

30 Χρύσιππος δὲ ἐν τῷ περὶ τοῦ καλοῦ γνώμας τινὰς ἡμῖν εἰσφέρων φησὶ

μὴ <μοί>ποτ' ἐλαίαν ἔσθι' ἀκαλήφην ἔχων.

χειμῶνος ὥρα βολβοφακῆν βαβαὶ βαβαί.

βολβοφακῆ δ' ἴσον ἀμβροσίῃ ψύχους κρυόεντος.

35 710 Georgius Nazianzenus carmin. lib. I sect. II 10 (περὶ ἀρετῆς) v. 604

Κάκεινο δ' οἶον Στωϊκῶν τῶν φιλότατων

Ὅς ἄλλος ἄλλῳ σαρκίῳ τις προσλαλῶν

„Τί σοι χρεωστῶ, φησὶν, ἄθλιον δέρος;

10 ἦν] ὅθεν coni Wilam. 11 Θεογονίαν A, corr. Welcker. 19 οὗτος scripsi, οὕτως libri. || τῶν om. A. 32 μήποτ' A μὴ μοί ποτ' Meineke, μηδέποτε Bgk., Kaibel. 34 trad. δ' οἶον; corr. Meineke.

Φαγεῖν; μέγιστον ἄρτος ἐνδεῶς δοθεῖς.
 Πιεῖν; ὕδωρ σοι δώσομεν καὶ ὀξύνην.
 Οὐ ταῦτά μ' αἰτεῖς, τὰ τρυφῆς δὲ καὶ κόρου
 Κρυσταλλίνων τε ἀβρότητ' ἐκπωμάτων.
 Αἶαν ἐτοίμως δώσομεν γ', ἀλλ' ἀγχόνην.“

5

711 Alexander in Aristot. Top. p. 46 Ald. p. 84, 14 Wal. τὰ μὲν γὰρ ὧν σύνεργος ἢ ἀπόδειξις ὁρᾶται καὶ εὐγνωστα καὶ διὰ βραχείας ἐπιστάσεως γνωρίζοντα. — — τοιαῦτά ἐστι καὶ τὰ ἐν τοῖς περὶ καθηκόντων ὑπὸ τῶν ἀπὸ τῆς Στοᾶς ζητούμενα, οἷον πότερον χρῆ συναριστῶντά τις ἢ τῷ πατρὶ ἐκτείνειν ἐπὶ τὰ πορθέωτά τε μέρη τὴν χεῖρα, ἢ ἢ μὲλιν, ἢ μὴ 10 ἀλλ' ἀρκεῖσθαι τοῖς παρακειμένοις, ἢ εἰ χρῆ ἀκούοντας φιλοσόφου ἐπηλαγῆναι τοὺς πόδας.

712 Philo de plantatione Noë § 142 Vol. II p. 161, 18 Wendl. Ἐσπουδάσθη δὲ παρὰ πολλοῖς τῶν φιλοσόφων ἡ σκέψις οὐ μετρώς· προτείνεται δὲ οὕτως· εἰ μεθυσθήσεται ὁ σοφός; Ἔστι τοίνυν τὸ μεθύειν 15 διπλόν, ἓν μὲν ἴσον τῷ οἰνοῦσθαι· ἕτερον δὲ ἴσον τῷ ληρεῖν ἐν οἴνῳ. Τῶν δὲ ἐπιχειρησάντων τῇ προτάσει οἱ μὲν ἔφασαν μῆτε ἀκράτῳ πλείονι χρῆσθαι τὸν σοφὸν μῆτε ληρήσειν· τὸ μὲν γὰρ ἀμαρτήμα, τὸ δὲ ἀμαρτήματος εἶναι ποιητικόν, ἐκάτερον δὲ ἀλλότριον κατορθοῦντος. Οἱ δὲ τὸ μὲν οἰνοῦσθαι καὶ σπουδαῖον προσῆκον ἀπεφῆναντο, τὸ δὲ ληρεῖν ἀνοίκειον. Τὴν 20 γὰρ ἐν αὐτῷ φρόνησιν ἱκανὴν εἶναι τοῖς βλάπτειν ἐπιχειροῦσιν ἀντιστατῆσαι καὶ τὸν ἐπὶ τῇ ψυχῇ νεωτερισμὸν αὐτῶν κατελεῖν· δύναμιν δὲ περιβεβλησθαι φρόνησιν παθῶν σβεστήριον, εἴτε ὑπὸ φλεγμαίνοντος ἔρωτος οἷστρον ἀνεθριψμένον, εἴτε ὑπὸ πολλοῦ καὶ ζέοντος ἐξημμένον οἴνου, δι' ἣν ὑπεράνω στήσεται. Ἐπεὶ καὶ τῶν κατὰ ποταμοῦ βαθέος ἢ θαλάττης δυομένων οἱ 25 μὲν ἄπειροι τοῦ ναντῖλλεσθαι διαφθεύονται, οἱ δὲ τοῦ πρᾶγματος ἐπιστήμονες τάχιστα διασφύονται. — —

§ 149. Τὰ μὲν οὖν ὥσανει προοίμια τῆς σκέψεως τοιαῦτά ἐστι. τὸν δὲ περὶ αὐτῆς λόγον ἤδη περαίνωμεν, διπλοῦν ὥς εἰκὸς ὄντα· τὸν μὲν ὅτι ὁ σοφὸς μεθυσθήσεται κατασκευάζοντα, τὸν δὲ τοῦναντίον ὅτι οὐ μεθυσθή- 30 σεται βεβαιούμενον.

Τοῦ δὲ προτέρου τὰς πίστεις ἀρόττον λέγειν πρότερον, ποιησαμένους ἐνθένδε τὴν ἀρχὴν· τῶν πραγμάτων τὰ μὲν ὁμώνυμα, τὰ δὲ συνώνυμα εἶναι συμβέβηκεν (Sequitur longior de homonymia et synonymia disputatio).

§ 154. τὸν ἀκράτον ὥσπερ οἶνον, οὕτως καὶ μέθυ οἱ παλαιοὶ ἐκάλουν· 35 πολλαχοῦ γοῦν τῆς ποιήσεως ἐστὶ τοῦτ' οἰνομα ἐμφερόμενον, ὥστ' εἰ τὰ συνωνυμοῦντα καθ' ἑνὸς ὑποκειμένου λέγεται, οἶνος καὶ μέθυ, καὶ τὰ ἀπὸ τούτων οὐδὲν ὅτι μὴ φωναῖς διοίσει μόνον, τό τε οἰνοῦσθαι καὶ τὸ μεθύειν [ἐν]. ἐκάτερον δὲ πλείονος οἶνον χρῆσιν ἐμφαίνει, ἣν πολλῶν ἕνεκα αἰτιῶν οὐκ ἂν ἀποστρέφοιτο ὁ σπουδαῖος. Εἰ δὲ οἰνωθήσεται, καὶ μεθυσθήσεται, 40 χεῖρον οὐδὲν ἐκ τῆς μέθης διατεθείς, ἀλλὰ ταῦτόν περ καὶ [ὁ] ἐκ ψιλῆς τῆς οἰνώσεως παθών. Μία μὲν ἀπόδειξις περὶ τοῦ τὸν σοφὸν μεθυσθῆναι λέλεκται, δευτέρα δὲ ἐστὶ τοιαύτη. (Cetera a Chrysippo aliena.)

17 χρῆσθαι Mang., χρῆσθαι codd. 18 ληρήσειν G² (coni. Mang.), ληρήσει ceteri. 22 τὴν ψυχὴν Wendl. || προβεβλησθαι Wendl. 23 οἷστρον coni. Wendl. 24 ἐξημμένον MGUF. 39 ἐν GH ἐν UF ἐὰν M, seclutit Wendl. 41 ὁ seclutit. 42 οἰνώσεως Mang., γνώσεως codd.

713 Stobaeus Florileg. 18, 24. Χρυσίππον· Μικρὰν φασὶ
μανίαν εἶναι τὴν μέθην.

714 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 21 p. 1044d. Ἐν δὲ τῷ
περὶ Πολιτείας εἰπὼν ὅτι „ἐγγύς ἐσμεν τοῦ καὶ τοὺς κοπρῶ-
νας ζωγραφεῖν“ μετ’ ὀλίγον „τὰ γεωργικά φησι καλλωπίζειν
τινὰς ἀναδενδράσι καὶ μυρρίναις, καὶ ταῶς καὶ περιστεράς
τρέφουσιν καὶ πέριδικας, ἵνα κακκαβίζωσιν αὐτοῖς, καὶ ἀηδό-
νας.“ Ἡδέως δ’ ἂν αὐτοῦ πνθοίμην, τί φρονεῖ περὶ μελιττῶν καὶ
μέλιτος etc. — εἰ δὲ ταύταις τόπον ἐν πόλει δίδωσι, διὰ τί τῶν
πρὸς ἀκοήν καὶ ὕψιν ἐπιτεροπῶν ἀπείργει τοὺς πολίτας;

715 Diog. Laërt. VII 123. τὴν μέντοι ἄσκησιν ἀποδέχεται (scil.
ὁ σοφὸς) ὑπὲρ τῆς τοῦ σώματος ὑπομονῆς.

§ 6. De amore.

716 Diog. Laërt. VII 129. καὶ ἐρασθήσεσθαι δὲ τὸν σοφὸν
τῶν νέων, τῶν ἐμφαινόντων διὰ τοῦ εἵδους τὴν πρὸς ἀρετὴν
εὐφυΐαν, ὥς φησι Ζήνων ἐν τῇ πολιτείᾳ καὶ Χρυσίππος ἐν τῷ
πρώτῳ περὶ Βίων καὶ Ἀπολλόδωρος ἐν τῇ ἡθικῇ. εἶναι δὲ τὸν
ἔρωτα ἐπιβολὴν φιλοποιίας, διὰ κάλλος ἐμφαινόμενον· καὶ μὴ εἶναι
συνουσίας, ἀλλὰ φιλίας. τὸν γοῦν Θρασωνίδην καίπερ ἐν ἔξουσίᾳ
ἔχοντα τὴν ἐρωμένην διὰ τὸ μισεῖσθαι ἀπέχεσθαι αὐτῆς (cf. n. 650sq.).

717 Stobaeus ecl. II 65, 15 W. δογματίζουσι καὶ ὅτι καὶ νουνεχόν-
τως καὶ διαλεκτικῶς ποιεῖ (scil. ὁ σοφὸς) καὶ συμποτικῶς καὶ ἐρωτικῶς.
τὸν δὲ ἐρωτικὸν καὶ διχῇ λέγεσθαι, τὸν μὲν κατὰ τὴν ἀρετὴν ποιοῦν σπου-
δαῖον ὄντα, τὸν δὲ κατὰ τὴν κακίαν ἐν ψύγῳ, ὥς ἂν ἐρωτομανῇ τινα.
εἶναι δ’ ἔρωτα <τὸν σπονδαῖον φιλίας>. τὸν τ’ ἀξιεράστον ὁμοίως λέγεσθαι
τῷ ἀξιοφιλήτῳ, καὶ οὐ τῷ ἀξιοπολαύστῳ· τὸν γὰρ ἄξιον σπονδαίου ἔρωτος,
τοῦτον εἶναι ἀξιεράστον. Ὅμοιως δὲ τῇ ἐρωτικῇ τὴν συμποτικὴν παρα-
λαμβάνουσιν εἰς τὰς ἀρετάς, τὴν μὲν περὶ τὸ ἐν συμποσίῳ καθήκον ἀνα-
στρεφόμενῃ ἐπιστήμῃ οὖσαν τοῦ πῶς δεῖ ἐξάγεσθαι τὰ συμπόσια καὶ τοῦ
πῶς δεῖ συμπίνειν· τὴν δ’ ἐπιστήμῃ νέων θήρας εὐφυνδῶν, προτρεπτικὴν
οὖσαν ἐπὶ τὴν κατ’ ἀρετὴν, καὶ καθόλου ἐπιστήμῃ τοῦ καλῶς ἐρᾶν· διὸ
καὶ φασιν ἐρασθήσεσθαι τὸν νοῦν ἔχοντα. Τὸ δὲ ἐρᾶν αὐτὸ μόνον ἀδιάφο-
ρον εἶναι, ἐπειδὴ γίνεται ποτε καὶ περὶ φαύλους. Τὸν δὲ ἔρωτα οὔτε ἐπι-
θυμίαν εἶναι οὔτε τινὸς φαύλου πράγματος, ἀλλ’ ἐπιβολὴν φιλοποιίας διὰ
κάλλους ἔμφασιν.

718 Diog. Laërt. VII 129. εἶναι οὖν τὸν ἔρωτα φιλίας, ὥς καὶ

18 φιλεμποίας P. 21 καὶ νουνεχόντως Usener, κατὰ νοῦν ἔχων libri.
25 εἶναι δ’ Wachsm., εἰ δ’ libri. || τὸν—φιλίας suppl. Wachsm. 26 οὐ τῷ
Usener, οὕτως libri. 29. 30 τοῦ πῶς bis Heeren, τὸ πῶς libri. 30 προ-
τρεπτικὴν Wachsm., πρὸς τρέψιν (vel τέρψιν) libri. 31 ἐπὶ τ(ὸ ζ)ῆν Meineke.
32 ἀδιάφορον Heeren, διάφορον libri.

Χρύσιππος ἐν τῷ περὶ Ἑρωτος φησί, καὶ μὴ εἶναι ἐπίμεμπτον αὐτόν. εἶναι δὲ καὶ τὴν ὥραν ἀνθος ἀρετῆς.

719 Plutarchus de comm. not. cp. 28 p. 1072f. Τῶν δὲ περὶ Ἑρωτος φιλοσοφουμένων ἐν τῇ Στοᾷ παρὰ τὰς κοινὰς ἐννοίας, τῆς ἀτοπίας πᾶσιν αὐτοῖς μέτεστιν. „Αἰσχροὺς μὲν γὰρ εἶναι τοὺς νέους, φαύλους γ' ὄντας καὶ ἀνοήτους, καλοὺς δὲ τοὺς σοφοὺς· ἐκείνων δὲ τῶν καλῶν μηδένα μὴτ' ἐρασθαι μὴτ' ἀξιέραστον εἶναι.“ Καὶ οὐ τοῦτό πω δεινόν· ἀλλὰ καὶ „τοὺς ἐρασθέντας αἰσχροὺν παύεσθαι λέγουσι καλῶν γενομένων.“ p. 1072b. Ἦν δὲ λέγοντες καὶ ὀνομαζόντες ἔμφασιν κάλλους ἐπαγωγὸν εἶναι τοῦ ἔρωτος λέγουσι, πρῶτον μὲν οὐκ ἔχει τὸ πιθανόν· ἐν γὰρ αἰσχρίστοις καὶ κακίστοις οὐκ ἂν ἔμφασις γένοιτο κάλλους· εἴπερ, ὥς λέγουσιν, ἡ μοχθηρία τοῦ ἡθους ἀναπίμπλησι τὸ εἶδος.

ibidem. θήρα γάρ τις, φασίν, ἐστὶν ὁ ἔρως, ἀτελοὺς μὲν, εὐφροὺς δὲ μειρακίον πρὸς ἀρετὴν.

720 Stobaeus Florileg. 63, 31 Mein. Χρυσίππου· Εἰπόντος τινός, οὐκ ἐρασθήσεται ὁ σοφός· μαρτυρεῖ γοῦν Μενέδημος, Ἐπίκουρος, Ἀλεξίνος· Ταῦτη, ἔφη, χρήσομαι ἀποδείξει· εἰ γὰρ Ἀλεξίνος ὁ ἀναγωγος καὶ Ἐπίκουρος ὁ ἀναίσθητος καὶ Μενέδημος ὁ — οὐ φησιν, ἐρασθήσεται ἄρα.

721 Scholia Dionys. Thrac. Bekker Anecd. Gr. p. 667. καὶ πάλιν τὸν ἔρωτα οἱ μὲν Ἐπικουρείοι φασὶν εἶναι σύντονον ἀφροδισίων ὄρεξιν, οἱ δὲ ἀπὸ τῆς Στοᾶς ἐπιβολὴν φιλοποιίας νέων [κορῶν] διὰ κάλλος ἐμφαινόμενον· διπλοῦς δὲ ὁ ἔρως ἐστίν, ὁ μὲν ψυχῆς, ὁ δὲ σώματος.

722 Alexander Aphrod. comm. in Aristot. Topica II p. 75 Ald. p. 139, 21 Wal. ἀλλὰ καὶ τὸ ὅτι οὐδεὶς ἔρως ἀστεῖος πρόβλημα καθόλου ὃν ἀποφατικὸν ἀνασκευάζομεν ὅτι μὴ πᾶς ἔρως φαῦλος, διελόντες τὸν ἔρωτα εἰς τε σύντονον ὄρεξιν ἀφροδισίων ὥς Ἐπίκουρος λέγει, ὃν οὐχ οἶόν τε ἀστεῖον εἶναι, καὶ εἰς ἐπιβολὴν φιλοποιίας διὰ κάλλος ἐμφαινόμενον, ὥς οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς.

Cf. etiam p. 77 Ald. p. 144, 5 Wal.

§ 7. De amicitia et gratia.

723 Clemens Al. Strom. II p. 483 Pott. Τριττὰ δὲ εἶδη φιλίας διδασκόμεθα καὶ τούτων τὸ μὲν πρῶτον καὶ ἄριστον τὸ κατ' ἀρετὴν· στερεὰ γὰρ ἡ ἐκ λόγου ἀγάπη· τὸ δὲ δεύτερον καὶ μέσον κατ' ἀμοιβὴν· κοινωνικὸν δὲ τοῦτο καὶ μεταδοτικὸν καὶ βιωφελές· κοινὴ γὰρ ἡ ἐκ χάριτος φιλία· τὸ δὲ ὕστατον καὶ τρίτον ἡμεῖς μὲν τὸ ἐκ συνηθείας φαιμέν· οἱ δὲ τὸ κατ' ἡδονὴν τρεπτὸν καὶ μεταβλητόν.

1 θεόπεμπτον B ἐπίμεμπτον, ἐπιμ in litura P³. 23 ed. ἐπιβουλήν.
24 ed. ἐμφαινομένην. 33 dubitari potest, num haec ad veteres Stoicos pertinent, sed illud κατ' ἀμοιβὴν optime quadrat in ea, quae de pilae lusu dixit Chrysippus cf. n. 725.

724 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 13 p. 1039 b. Ἐτι τοίνυν ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ Φιλίας, διδάσκων ὡς οὐκ ἐπὶ πᾶσι δεῖ τοῖς ἁμαρτήμασι τὰς φιλίας διαλύεσθαι, ταύταις κέχρηται ταῖς λέξεσι (sc. Chrysippus)

5 „Προσέκει γὰρ τὰ μὲν ὅλως παραπέμπεσθαι, τὰ δὲ μικρὰς ἐπιστροφῆς τυγχάνειν, τὰ δὲ καὶ ἐπὶ μείζον, τὰ δὲ ὅλως διαλύσεως ἄξιοῦσθαι“ — — ἐν τῷ αὐτῷ φησιν ὅτι „τοῖς μὲν ἐπὶ πλεῖον, τοῖς δ' ἐπ' ἑλαττον συμβαλοῦμεν ὥστε τοὺς μὲν μᾶλλον, τοὺς δὲ ἥττον φίλους εἶναι· ἐπὶ πολὺ δὲ τῆς τοιαύτης
10 παραλλαγῆς γενομένης, οἱ μὲν τοσαύτης οἱ δὲ τοσαύτης γίνονται φιλίας ἄξιοι· καὶ οἱ μὲν ἐπὶ τοσοῦτον <οἱ δὲ ἐπὶ τοσοῦτον> πίστεως καὶ τῶν ὁμοίων καταξιωθῆσονται.“

725 Seneca de beneficiis II 17,3. *Volo Chrysippi nostri uti similitudine de pilae lusu: quam cadere non est dubium aut mittentis
15 vitio aut excipientis. tunc cursum suum servat, ubi inter manus utriusque apte ab utroque et iactata et excepta versatur. necesse est autem lusor bonus aliter illam conlusori longo, aliter brevi mittat. Eadem beneficii ratio est: nisi utrique personae dantis et accipientis aptatur, nec ab hoc exhibit nec ad illum perveniet, ut debet. Si cum exercitato et
20 docto negotium est, audacius pilam mittemus. Utrumque enim venerit, manus illam expedita et agilis repercutiet. Si cum tirone et indocto, non tam rigide nec tam excusse, sed languidius et in ipsam eius dirigentes manum remisse occurremus. Idem faciendum est in beneficiis: quosdam doceamus et satis iudicemus, si conantur, si audent, si volunt.
25 Facimus autem plerumque ingratos et ut sint favemus, tamquam ita demum magna sint beneficia nostra, si gratia illis referri non potuit: ut malignis lusoribus propositum est conlusorem traducere, cum damno scilicet ipsius lusus, qui non potest nisi consentitur extendi (fortasse ex libro περὶ Χαρίτων).*

30 (cp. 31—35. agitur de paradoxo Stoicorum: cum qui libenter accepit, gratiam reddidisse. cp. 32. pilae similitudo recurrit. Unde efficere possis hic quoque Hecatonem Chrysippo uti).

726 Seneca de beneficiis II 25,3. *Qui gratus futurus est, statim dum accipit de reddendo cogitet. Chrysippus quidem dicit illum velut
35 in certamen cursus compositum et carceribus inclusum opperiri debere tempus suum, ad quod velut dato signo prosiliat. Et quidem magna illi celeritate opus est, magna contentione, ut consequatur antecedentem.*
(ex libro περὶ Χαρίτων.)

§ 8. De matrimonio et familia.

727 Hieronymus adv. Iovinianum II 48. *Ridicule Chrysippus ducendam uxorem sapienti praecipit, ne Iovem Gamelium et Genethlium violet. Isto enim modo apud Latinos ducenda uxor non erit, quia Iovem non habent nuptialem.* 5

Dio Chrys. VII § 134 (de lenonibus) οὐκ αἰσχυνομένους οὐδένα ἀνθρώπων ἢ θεῶν, οὔτε Αἶα γενέθλιον οὔτε Ἥραν γαμήλιον.

728 Diog. Laërt. VII 131. ἀρέσκει δὲ αὐτοῖς καὶ κοινὰς εἶναι τὰς γυναῖκας δεῖν παρὰ τοῖς σοφοῖς ὥστε τὸν ἐντυχόντα τῇ ἐντυχούσῃ χρῆσθαι, καθά φησι Ζήνων ἐν τῇ πολιτείᾳ καὶ Χρύσιππος 10
ἐν τῷ περὶ Πολιτείας — — πάντας τε παῖδας ἐπίσης στέρομεν πατέρων τρόπον καὶ ἡ ἐπὶ μοιχείᾳ ζηλοτυπία περαιομένησεται.

729 Origenes contra Celsum VII 63 Vol. II p. 213, 6 Kō. (p. 739 Del.). ἐκκλίνουσι τὸ μοιχεύειν οἱ τὰ τοῦ Κιτιέως Ζήνωνος φιλοσοφοῦντες — — διὰ τὸ <μη> κοινωνικὸν καὶ παρὰ φύσιν εἶναι τῷ λογικῷ ζῳῳ νοθεύειν 15
τὴν ὑπὸ τῶν νόμων ἐτέρῳ προκαταληφθεῖσαν γυναῖκα καὶ φθείρειν τὸν ἄλλον ἀνθρώπον οἶκον.

730 Clemens Al. Paedag. II p. 224 Pott. εἰ γὰρ οὐδὲ τὸν δάκτυλον ὥς ἔτυχε σαλεύειν τῷ σοφῷ ὁ λόγος ἐπιτρέπει, ὥς ὁμολογοῦσιν οἱ Στωικοί, πῶς οὐχὶ πολὺ πλέον τοῦ συνουσιαστικοῦ ἐπικρατητέον μορίου τοῖς σοφίαν 20
διώκουσιν;

731 Diog. Laërt. VII 120. δοκεῖ δὲ αὐτοῖς καὶ γονέας σεβήσεσθαι (scil. τοὺς σπουδαίους) καὶ ἀδελφοὺς ἐν δευτέρῃ μοίρᾳ μετὰ τοὺς θεοὺς. φασὶ δὲ καὶ τὴν πρὸς τὰ τέκνα φιλοστοργίαν φυσικὴν εἶναι αὐτοῖς 25
καὶ ἐν φανόλοις μὴ εἶναι.

§ 9. De educatione puerorum et eruditione.

732 Origenes contra Celsum IV 16 Vol. I p. 285, 23 Kō. (p. 511 Delarue). Εἰδὼ γὰρ διάφοροι οἰοῦνται τοῦ λόγου μορφαί, καθὼς ἐκάστῳ τῶν εἰς ἐπιστήμην ἀγομένων φαίνεται ὁ λόγος, ἀνάλογον τῇ ἕξει τοῦ εἰσαγομένου, ἢ ἐπ' ὀλίγον προκόπτοντος ἢ ἐπὶ πλείον ἢ καὶ ἐγγὺς ἤδη γινομένου τῆς 30
ἀρετῆς ἢ καὶ ἐν ἀρετῇ γεγεννημένου.

733 Quintilianus instit. orat. I 1, 15—16. *Quidam litteris instituendos qui minores septem annis essent non putaverunt, quod illa primum aetas et intellectum disciplinarum capere et laborem pati posset. — — melius autem qui nullum tempus vacare cura volunt, ut Chrysippus. nam is, quamvis nutricibus triennium dederit, tamen ab illis quoque iam formandam quam optimis institutis mentem infantium iudicat.* 35

6 credible est Dionem e loco Chrysippi pendere. 9 ὥς P. — Cf. I n. 269
(Zeno). 15 μη addidi. 16 προκαταληφθεῖσαν A.

734 Quintilianus instit. orat. I 1, 4. *Ante omnia ne sit vitiosus sermo nutricibus, quas, si fieri posset, sapientes Chrysippus optavit, certe quantum res pateretur optimas eligi voluit. et morum quidem in his haud dubie prior ratio est: recte tamen etiam loquantur. has pri-*
 5 *mum audiet puer, harum verba effingere imitando conabitur etc.*

735 Quintilianus instit. orat. I 10, 32. *nam et Pythagoran accipimus concitatos ad vim pudicae domui adferendam iuvenes iussa mutare in spondium modos tibicina composuisse, et Chrysippus etiam nutricum illi quae adhibetur infantibus allectationi suum quoddam*
 10 *carmen adsignat.*

736 Quintilianus instit. orat. I 3, 14. *Caedi vero discentis, quamlibet receptum sit et Chrysippi non improbet, minime velim.*

737 Quintilianus instit. orat. I 11, 17. *cum praesertim haec chironomia, quae est, ut nomine ipso declaratur, lex gestus, et ab illis temporibus heroicis orta sit et a summis Graeciae viris atque ipso etiam*
 15 *Socrate probata, a Platone quoque in parte civilium posita virtutum, et a Chrysippo in praeceptis de liberorum educatione compositis non omissa.*

738 Diog. Laërt. VII 129. *εὐχρηστὲν δὲ καὶ τὰ ἐγκύκλια μα-*
 20 *θήματα φησὶν ὁ Χρύσιππος.*

739 Philo de sacrif. Abel et Cain § 78 Vol. I p. 234, 7 Wendl. *ὠφέλιμον μὲν οὖν, εἰ καὶ μὴ πρὸς ἀρετῆς κτήσιν τελείας, ἀλλὰ τοι πρὸς πολιτείαν, καὶ τὸ παλαιαῖς καὶ ὠνυγίοις ἐντρέφεσθαι δόξαις, καὶ ἀρχαίαν ἀποὴν ἔργων καλῶν μεταδιώκειν, ἅπερ ἱστορικοὶ καὶ πᾶν τὸ ποιητικὸν γένος τοῖς τε*
 25 *καθ' ἑαυτοὺς καὶ τοῖς ἑπειτα μνήμῃ παραδεδώκασι.*

740 Quintilianus instit. orat. I 10, 15. *et eius sectae quae aliis severissima, aliis asperrima videtur, principes in hac fuere sententia, ut existimarent sapientium aliquos nonnullam operam his studiis accommodaturos.*

30 741 Origenes contra Celsum III 25 Vol. I p. 221, 3 Kō. (p. 461 Delarue). *εἴπερ μέσον ἐστὶν ἡ τῶν σωμάτων ἱατρικὴ καὶ πρᾶγμα πίπτον οὐκ εἰς ἀστείους μόνον ἀλλὰ καὶ φαύλους, μέσον δὲ καὶ ἡ περὶ τῶν μελλόντων πρόγνωσις· οὐ γὰρ πάντως ἐμφαίνει τὸ ἀστεῖον ὁ προγινώσκων.*

742 Origenes contra Celsum IV 96 Vol. I p. 368, 23 Kō. (p. 574 Del.). *Χρὴ δ' εἰδέναι ὅτι τὸ τὰ μέλλοντα προγινώσκειν οὐ πάντως θεῖόν ἐστι· καθ' αὐτὸ γὰρ μέσον ἐστὶ καὶ πίπτον εἰς φαύλους καὶ ἀστείους· καὶ ἱατροὶ γοῦν ἀπὸ ἱατρικῆς προγινώσκουσι τινα, καὶ φαῦλοι τὸ ἥθος τυγχάνουσιν, οὕτω δὲ καὶ κυβερνήται, καὶ μοχθηροὶ τυγχάνουσιν ὄντες, προ-*
 35 *γινώσκουσιν ἐπισημασίας καὶ ἀνέμων σφοδρότητας καὶ τροπὰς περὶ τὸ περι-*
 40 *έχον ἔκ τινος πείρας καὶ τηρήσεως καὶ οὐ δήπου παρὰ τοῦτο θεῖους τις ἂν αὐτοὺς εἶναι φήσκει, ἂν τύχῃ μοχθηροὶ εἶναι τὸ ἥθος.*

28 scilic. musicae.

40 παρατηρήσεως Φ.

41 ἂν — φήσκει EH Del.,

φήσει vel φησὶν, om. ἂν, ceteri.

§ 10. Cynica.

743 Origenes contra Celsum IV 45 p. 538 Delarue. Τὴν τῶν ἀγαθῶν καὶ κακῶν καὶ ἀδιαφόρων ἐζήτησαν καὶ Ἕλληνες φύσιν· καὶ οἱ ἐπιτυγχάνοντές γε αὐτῶν τὰ μὲν ἀγαθὰ καὶ κακὰ τίθενται ἐν προαιρέσει μόνῃ, πάντα δὲ ἀδιάφορα τῷ ἰδίῳ λόγῳ φασὶν εἶναι τὰ χωρὶς προαιρέσεως ἐξετάζόμενα· τὴν δὲ προαίρεσιν τούτοις χρωμένην δεόντως μὲν ἐπαινετὴν εἶναι, οὐ δεόντως δὲ ψευδῆ. εἶπον οὖν ἐν τῷ περὶ ἀδιαφόρων τόπῳ, ὅτι τῷ ἰδίῳ λόγῳ θυγατρᾷσι μίγνυσθαι ἀδιάφορόν ἐστιν, εἰ καὶ μὴ χρὴ ἐν ταῖς καθεστῶσαις πολιτείαις τὸ τοιοῦτον ποιεῖν. Καὶ ὑποθέσεως χάριν, πρὸς παράστασιν τοῦ ἀδιάφορον εἶναι τὸ τοιοῦτον, 10 παρειλήφασιν τὸν σοφὸν μετὰ τῆς θυγατρὸς μόνῃς καταλειμμένον, παντὸς τοῦ τῶν ἀνθρώπων γένους διεφθαρμένου· καὶ ζητοῦσιν, εἰ καθηκόντως ὁ πατήρ συνελεύσεται τῇ θυγατρὶ ὑπὲρ τοῦ μὴ ἀπολέσθαι κατ' αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν τὸ πᾶν τῶν ἀνθρώπων γένος. Ἀρ' οὖν παρὰ μὲν Ἕλλησιν ὕγιως ταῦτα λέγεται καὶ οὐκ εὐκατα- 15 φρόνητος αὐτοῖς αἵρεσις ἢ τῶν Στωϊκῶν συναγορεύει etc.

744 Diog. Laërt. VII 188. ἐν δὲ τῷ περὶ πολιτείας καὶ μητρᾷσι λέγει συνέρχεσθαι καὶ θυγατρᾷσι καὶ υἱοῖς· τὰ δ' αὐτὰ φησι καὶ ἐν τῷ περὶ τῶν μὴ δι' αὐτὰ αἰρετῶν εὐθὺς ἐν ἀρχῇ.

745 Sextus Emp. adv. math. XI 192. ὁ δὲ Χρύσιππος ἐν τῇ 20 πολιτείᾳ κατὰ λέξιν φησὶν οὕτως „δοκεῖ μοι καὶ ταῦτα οὕτως ἐξαγαγεῖν καθάπερ καὶ νῦν οὐ κακῶς παρὰ πολλοῖς εἴθισται, ὥστε * καὶ τὸν πατέρα ἐκ τῆς θυγατρὸς καὶ τὸν ὁμομήτριον ἐκ τῆς ὁμομητρίας.“

Pyrrh. Hyp. III 246. τούτοις δὲ (Zenonis similibus placitis) ὁμο- 25 γνωμονεῖ καὶ ὁ Χρύσιππος· ἐν γοῦν τῇ πολιτείᾳ φησὶ „δοκεῖ δέ μοι ταῦτα οὕτω διεξάγειν καθάπερ καὶ νῦν οὐ κακῶς παρὰ πολλοῖς εἴθισται, ὥστε καὶ τὴν μητέρα ἐκ τοῦ υἱοῦ τεκνοποιεῖσθαι καὶ τὸν πατέρα ἐκ τῆς θυγατρὸς καὶ τὸν ὁμομήτριον ἐκ τῆς ὁμομητρίας.“ cf. ibid. 205 et I 160. 30

Eundem librum fortasse Sextus respicit P. H. III 200. καὶ τί θαυμαστόν, ὅπου γε καὶ οἱ ἀπὸ τῆς κυνικῆς φιλοσοφίας καὶ οἱ περὶ τὸν Κιτιέα Ζήνωνα καὶ Κλεάνθην καὶ Χρύσιππον ἀδιάφορον τοῦτο εἶναι φασίν.

746 Epiphan. adv. haeres. III 39 (DDG 593, 1). Χρύσιππος ὁ 35 Σολεὺς νόμους ἔγραψεν οὐ θεμιτούς. ἔλεγε γὰρ δεῖν μίγνυσθαι ταῖς μητρᾷσι τοὺς παῖδας, τοῖς δὲ πατρᾷσι τὰς θυγατέρας. εἰς δὲ τὰ ἄλλα συνεφώνησε Ζήνωνι τῷ Κιτιεῖ· πρὸς τούτοις δὲ ἔλεγε

4 κακὰ τίθενται Kō., κατατίθενται A <κακὰ> κατατίθενται ceteri editores.
23 lacunam significavi; exciderunt verba καὶ τὴν μητέρα ἐκ τοῦ υἱοῦ τεκνοποιεῖσθαι. cf. 28

καὶ ἀνθρωποβορεῖν· ἔλεγε δὲ τὸ τέλος τῶν πάντων τὸ ἡδοναθὲς εἶναι.

747 Diog. Laërt. VII 188. ἐν δὲ τῷ τρίτῳ περὶ Δικαίου κατὰ τοὺς χιλίους στίχους καὶ τοὺς ἀποθανόντας κατεσθίειν κελεύων.

5 Cf. VII 121. γεύσεσθαι τε καὶ ἀνθρωπίνων σαρκῶν κατὰ περιστάσιν (scil. τὸν σπουδαῖον).

748 Sextus Emp. adv. math. XI 192. δείγμα δὲ τῆς πρὸς τοὺς κατοικομένους αὐτῶν ὁσιότητος γένοιτ' ἂν καὶ τὰ περὶ τῆς ἀνθρωποφαγίας παραγγελλόμενα· οὐ γὰρ μόνον ἀξιοῦσι τοὺς τετελευτη-
10 κότας ἐσθίειν, ἀλλὰ καὶ τὰς αὐτῶν σάρκας, εἴ ποτε τύχοι τι μέρος τοῦ σώματος ἀποκοπέν. Λέγεται δ' ἐν τῷ περὶ Δικαιοσύνης ὑπὸ Χρυσίππου ταυτί

„καὶ ἂν τῶν μελῶν ἀποκοπῇ τι μέρος πρὸς τὴν τροφήν χρήσιμον, μήτε κατορύττειν αὐτὸ μήτε ἄλλως ρίπτειν, ἀνα-
15 λίσκειν δὲ αὐτό, ὅπως τῶν ἡμετέρων ἕτερον μέρος γένηται.“

749 Plutarchus de esu carniū II 3 p. 997e. σκόπει δ' ἡμᾶς πότεροι βέλτιον ἐξημεροῦσι τῶν φιλοσόφων, οἱ καὶ τέκνα καὶ φίλους καὶ πατέρας καὶ γυναῖκας ἐσθίειν κελεύοντες [ὥς] ἀποθανόντας, ἢ Πυθαγόρας καὶ Ἐμπεδοκλῆς.

20 750 Theophilus ad Autolycum III ep. 5. Ἐπειδὴ οὖν πολλὰ ἀνέγνως τί σοι ἔδοξεν τὰ Ζήνωνος ἢ τὰ Διογένηος καὶ Κλεάνθους, ὅποσα περιέχουσιν αἱ βίβλοι αὐτῶν, διδάσκονσαι ἀνθρωποβορίας, πατέρας μὲν ὑπὸ ἰδίῳν τέκνων ἔψεσθαι καὶ βιβρώσκεσθαι, καὶ εἴ τις οὐ βούλοιο ἢ μέλος τι τῆς μυσερᾶς τροφῆς ἀπορῥίψειεν, αὐτὸν κατεσθίεσθαι τὸν
25 μὴ φαργόντα; Πρὸς τοῦτοις ἀθιωτέρα τις φωνὴ εὐρίσκεται, ἢ τοῦ Διογένηος, διδάσκοντος τὰ τέκνα τοὺς ἑαυτῶν γονεῖς εἰς θυσίαν ἄγειν καὶ τοὺς κατεσθίειν.

ep. 6 fin. Πρὸς τί οὖν Ἐπίκουρος καὶ οἱ Στωϊκοὶ δογματίζουσιν ἀδελφοποιτίας καὶ ἀφρονοβασίας ἐπιτελεῖσθαι, ἐξ ὧν διδασκαλιῶν μεστὰς <τὰς>
30 βιβλιοθήκας πεποιήκασιν.

751 Lactant. div. instit. VI 12. Quin etiam non defuerunt, qui supervacaneam facerent sepulturam, nihilque esse dicerent mali, iacere inhumatum atque abiectum. Quorum impiam sapientiam cum omne humanum genus respuit, tum divinae voces, quae id fieri iubent. Verum
35 illi non audent dicere, id non esse faciendum; sed si forte non fiat, nihil esse incommodi. Itaque in ea re non tam praecipientium quam consolantium funguntur officio, ut si forte id sapienti eveniat, ne se ob hoc miserum putet.

752 Sextus Emp. adv. math. XI 194. ἐν δὲ τῷ περὶ τοῦ Καθή-
40 κουντος (Chrysippus) περὶ τῆς τῶν γονέων ταφῆς διεξερχόμενος ῥητῶς φησὶν

„Ἀπογενομένων δὲ τῶν γονέων ταφαῖς χρητέον ταῖς

2 ἔλεγε δὲ—ἡδοναθὲς εἶναι inepta. 13 idem P. H. III 247. eundem locum affert: μελῶν] ζώντων || om. τὴν 15 falso add. ἐκ post ὅπως. 18 ὥς del. Dū.

ἀπλουστάταις, ὡς ἂν τοῦ σώματος καθάπερ ὄνυχος ἢ τριχῶν οὐδὲν ὄντος πρὸς ἡμᾶς, οὐδ' ἐπιστροφῆς καὶ πολυωρίας προσδεομένων ἡμῶν τοιαύτης τινός. διὸ καὶ χρησίμων μὲν ὄντων τῶν κρεῶν τροφῇ χρῆσονται αὐτοῖς, καθάπερ καὶ τῶν ἰδίων μερῶν οἷον ποδὸς ἀποκοπέντος ἐπέβαλλε χρῆσθαι αὐτῷ, καὶ τοῖς παραπλησίοις. ἀχρείων δὲ ὄντων αὐτῶν ἢ κατορύξαντες τὸ μνήμα ἐποίουσιν, ἢ κατακαύσαντες τὴν τέφραν ἀφήουσιν, ἢ μακρότερον ῥίψαντες οὐδεμίαν ἐπιστροφήν αὐτῶν ποιήσονται καθάπερ ὄνυχος ἢ τριχῶν.

753 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 22 p. 1044f. Καὶ μὴν ἐν τῷ(?) τῶν Προτρεπτικῶν εἰπὼν ὅτι καὶ τὸ μητράσιν ἢ ἀδελφαῖς ἢ θυγατρᾶσιν συγγενέσθαι καὶ τὸ φαγεῖν τι καὶ προελθεῖν ἀπὸ λεχοῦς ἢ θανάτου πρὸς ἱερὸν ἀλόγως διαβέβληται. καὶ πρὸς τὰ θηρία φησὶ δεῖν ἀποβλέπειν, καὶ τοῖς ὑπ' ἐκείνων γινομένοις τεκμαίρεσθαι τὸ μηδὲν ἄτοπον μηδὲ παρὰ φύσιν εἶναι τῶν τοιούτων· εὐκαίρως γὰρ πρὸς ταῦτα γίνεσθαι τὰς τῶν ἄλλων ζώων παραθέσεις, εἰς τὸ μῆτε συγγινόμενα μῆτε γεννῶντα μῆτ' ἐναποθνήσκοντα ἐν τοῖς ἱεροῖς μιᾶναι τὸ θεῖον.

754 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 22 p. 1045a. Ἐν δὲ τῷ πέμπτῳ πάλιν περὶ Φύσεως λέγει „καλῶς μὲν ἀπαγορεύειν τὸν Ἡσίοδον, εἰς ποταμοὺς καὶ κρήνας οὐρεῖν· ἔτι δὲ μᾶλλον ἀφεκτέον εἶναι τοῦ πρὸς βωμὸν οὐρεῖν ἢ ἀφίδρῳμα θεοῦ· μὴ γὰρ εἶναι πρὸς λόγον, εἰ κύνες καὶ ὄνοι τοῦτο ποιοῦσι καὶ παιδάκια νήπια, μηδεμίαν ἐπιστροφήν μηδ' ἐπιλογισμὸν ἔχοντα περὶ τῶν τοιούτων.“

755 Sextus Pyrrh. Hypot. III 201. καὶ τοὺς Στωϊκοὺς δὲ ὁρῶμεν οὐκ ἄτοπον εἶναι λέγοντας τὸ ἐταῖρα συνοικεῖν ἢ τὸ ἐξ ἐταίρας ἐργασίας διαζῆν.

756 Origenes contra Celsum IV 26 Vol. I p. 295, 29 Kd. (p. 520 Delarue). καὶ οἱ ταῖς χαμαιτύπαις ἀδιαφόρως προσιόντες, διδάσκοντες δὲ καὶ μὴ πάντως παρὰ τὸ καθήκον τοῦτο γίνεσθαι.

§ 11. De rationali e vita excessu (εὐλογος ἐξαγωγή).

757 Diog. Laërt. VII 130. εὐλόγως τέ φασιν ἐξάξειν ἑαυτὸν τοῦ βίου τὸν σοφόν, καὶ ὑπὲρ πατρίδος καὶ ὑπὲρ φίλων, κἂν ἐν σκληροτέρῳ γένηται ἀλγηδόνι ἢ πηρώσειν ἢ νόσοις ἀνιάτοις.

758 Stobaeus ecl. II 110, 9 W. Φασὶ δὲ ποτε καὶ τὴν ἐξαγωγὴν

1 idem P. H. III 248. v. l.: 1 ὀνύχων ἢ ὀδόντων 2 καὶ οὐδὲν ἐπιστρ. ἢ πολ. 6 αὐτῶν om. 7 ἐάσουσιν pro τὸ μν. ἐπ. 8 αὐτῶν ante ἐπιστροφῆν.
11 numerum libri excidisse vidit Xyl. 12 φαγεῖν τι(τῶν ἀπειρημένων) Xyl.
22 γὰρ εἶναι Reiske, παρεῖναι libri.

τὴν ἐκ τοῦ βίου τοῖς σπουδαίοις καθήκοντος <γίνεσθαι> κατὰ πολλοὺς τρόπους, τοῖς <δὲ> φαύλοις μονὴν <τὴν> ἐν τῷ ζῆν καὶ εἰ μὴ μέλλοιεν ἔσεσθαι σοφοί· οὔτε γὰρ τὴν ἀρετὴν κατέχουσιν ἐν τῷ ζῆν οὔτε τὴν κακίαν ἐκβάλλουσιν· τοῖς δὲ καθήκουσι καὶ τοῖς παρὰ τὸ καθήκον <παρα>μετρεῖσθαι
5 τὴν τε ζωὴν καὶ τὸν θάνατον.

759 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 18 p. 1042d. Ἄλλ' οὐδ' ὅλως, φασίν, οἶεται δεῖν Χρύσιππος οὔτε μονὴν ἐν τῷ βίῳ τοῖς ἀγαθοῖς, οὔτ' ἐξαγωγὴν τοῖς κακοῖς παραμετερεῖν, ἀλλὰ τοῖς μέσοις κατὰ φύσιν. Αἰὸ καὶ τοῖς εὐδαιμονοῦσι γίνεται ποτε καθήκον ἐξάγειν
10 ἑαυτούς, καὶ μένειν αὐθις ἐν τῷ ζῆν τοῖς κακοδαιμονοῦσιν.

Plutarchus de comm. not. cp. 11 p. 1063d. Ταῦτα τοίνυν ἐν τῇ Στοᾷ νομοθετεῖται, καὶ πολλοὺς μὲν ἐξάγουσι τῶν σοφῶν, ὡς ἄμεινον εὐδαιμονοῦντας πεπαῦσθαι· πολλοὺς δὲ κατέχουσι τῶν φαύλων, ὡς καθήκοντος αὐτοῖς ζῆν κακοδαιμονοῦντας. Καίτοι ὁ μὲν σοφὸς ὄλβιος,
15 μακάριος, πανευδαίμων, ἀσφαλής, ἀκίνδυνος, ὁ δὲ φαῦλος καὶ ἀνόητος οἷος εἶπείν·

Γέμω κακῶν δὴ κούκέτ' ἔσθ' ὅπου τεθῇ. (Eur. Herc. 1245)
ἀλλὰ καὶ τούτοις μονὴν οἴονται καθήκουσαν εἶναι, κἀκείνοις ἐξαγωγὴν. Εἰκότως δέ, φησὶ Χρύσιππος· οὐ γὰρ ἀγαθοῖς καὶ κακοῖς δεῖ παρα-
20 μετρεῖσθαι τὸν βίον, ἀλλὰ τοῖς κατὰ φύσιν καὶ παρὰ φύσιν.

760 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 18 p. 1042a. ἐν δὲ τῷ τρίτῳ περὶ Φύσεως ὑπειπὼν ὅτι „λυσιτελεῖ ζῆν ἄφρονα μᾶλλον ἢ <μὴ> βιοῦν, καὶ μὴ μὲν ποτε μέλλῃ φρονήσῃν“ ἐπιλέγει
„Τοιαῦτα γὰρ τὰγαθὰ ἐστὶ τοῖς ἀνθρώποις, ὥστε τρόπον
25 τινὰ τὰ κακὰ τῶν ἀνὰ μέσον προτερεῖν.“

p. 1042b. τῶν δ' ἀνὰ μέσον λεγομένων παρ' αὐτοῖς μήτε κακῶν ὄντων μήτ' ἀγαθῶν.

p. 1042c. Βουλόμενος οὖν ταύτην ἐπιλαίειν τὴν ἀτοπίαν, ἐπιλέγει περὶ τῶν κακῶν·

30 „Ἐστὶ δ' οὐ ταῦτα προτεροῦντα, ἀλλ' ὁ λόγος, μεθ' οὗ βιοῦν ἐπιβάλλει μᾶλλον, καὶ εἰ ἄφρονες ἐσόμεθα.“

Πρῶτον μὲν οὖν τὰ κακὰ κακίαν λέγει καὶ τὰ μετέχοντα κακίας, ἄλλο δ' οὐδέν· ἡ δὲ κακία λογικόν ἐστι, μᾶλλον δὲ λόγος ἡμαρτημένος etc.

761 Plutarchus de Stoic. repugn. cp. 14 p. 1039d. Ἐν γοῦν
35 τοῖς περὶ τοῦ Προτρεπέσθαι, τοῦ Πλάτωνος ἐπιλαμβανόμενος λέγοντος, ὅτι τῷ μὴδὲ μαθόντι μὴδ' ἐπισταμένῳ ζῆν, λυσιτελεῖ μὴ ζῆν, ταῦτ' εἶρηκε κατὰ λέξιν·

1 γίνεσθαι add. Heeren.

2 δὲ add. Heeren. || τὴν add. Usener.

4 παραμετρεῖσθαι Wachsm., μετρεῖσθαι libri. 22 Eadem verba de comm. not. cp. 12 afferuntur cum hac lectionis varietate: 22 μᾶλλον om. CNot. 23 μὴ om. St. Rep. et in CNot. codd. BE. 25 τινὰ καὶ CNot. || τῶν ἄλλων ἀνὰ μέσον CNot. 31 εἰ καὶ CNot. 36 Gorg. p. 512b.

„Ὁ γὰρ τοιοῦτος λόγος καὶ ἑαυτῷ μάχεται καὶ ἡκιστα ἐστὶ προτρεπτικός. Πρῶτον γὰρ παραδεικνύων, ὅτι κράτιστον ἡμῖν ἐστὶ τὸ μὴ ζῆν καὶ τρόπον τινὰ ἀποθνήσκειν ἀξιῶν, πρὸς ἑτέρα τινα μᾶλλον ἡμᾶς προὔτρεπεν ἢ τὸ φιλοσοφεῖν· οὐ γὰρ ἐστὶ μὴ ζῶντα φιλοσοφεῖν· οὐδὲ μὴ πολὺν χρόνον ἐπιζήσαντα κακῶς καὶ ἀπείρως φρόνιμον γενέσθαι.“ καὶ προελθὼν δὲ φησιν ὅτι „καὶ τοῖς φαύλοις καθήκει μένειν ἐν τῷ ζῆν.“ εἶτα κατὰ λέξιν· „Πρῶτον γὰρ ἡ ἀρετὴ ψιλῶς οὐδέν ἐστι πρὸς τὸ ζῆν ἡμᾶς, οὕτω δ' οὐδ' ἡ κακία οὐδέν ἐστι πρὸς τὸ δεῖν ἡμᾶς ἀπιέναι.“

762 Plutarchus de comm. not. cp. 11 p. 1064a. Καὶ γὰρ Ἡρακλείτῳ, φασί, καὶ Φερεκύδῃ καθήκειν ἔν, εἴπερ ἡδύναντο, τὴν ἀρετὴν ἀφείναι καὶ τὴν φρόνησιν, ὥστε παύσασθαι φθειριῶντας καὶ ὑδρωπιῶντας· καὶ τῆς Κίρκης ἐγχεούσης δύο φάρμακα, τὸ μὲν ποιοῦν ἄφρονας ἐκ φρονίμων, τὸ δὲ [φρο- 15 νίμους] ὄνους ἐξ [ἀφρόνων] ἀνθρώπων, τότε δὴ τὸν Ὀδυσσεῖα πιεῖν τὸ τῆς ἀφροσύνης μᾶλλον, ἢ μεταβαλεῖν εἰς θηρίου μορφὴν τὸ εἶδος, ἔχοντα τὴν φρόνησιν (καὶ μετὰ τῆς φρονήσεως δηλονότι τὴν εὐδαιμονίαν). Καὶ ταῦτά φασιν αὐτὴν ὑψηγεῖσθαι καὶ παρακελεύεσθαι τὴν φρόνησιν· „Ἄφες με καὶ καταφρό- 20 νησον ἀπολλυμένης ἐμοῦ καὶ διαφθειρομένης εἰς ὄνου πρόσωπον.“

Cf. Cicero apud Lactantium Instit. V 11. Praeclare M. Tullius: Etenim si nemo est, inquit, quin emori malit, quam converti in aliquam figuram bestiae, quamvis hominis mentem sit habiturus; quanto est mi- 25 serius, in hominis figura animo esse efferato? Mihi quidem tanto videtur, quanto praestabilior est animus corpore.

763 Cicero de finibus III 18,60. Sed cum ab his (scil. a principis naturalibus) omnia proficiscantur officia, non sine causa dicitur, ad ea referri omnes nostras cogitationes, in his et excessum e vita et in 30 vita mansionem. In quo enim plura sunt, quae secundum naturam sunt, huius officium est, in vita manere; in quo autem sunt plura contraria aut fore videntur, huius officium est, e vita excedere. E quo apparet, et sapientis esse aliquando officium, excedere e vita, cum beatus sit, et stulti manere in vita, cum sit miser. 61. Nam bonum illud et 35 malum — postea consequitur; prima autem illa naturae, sive secunda sive contraria, sub iudicium sapientis et dilectum cadunt, estque illa subiecta quasi materia sapientiae. Itaque et manendi in vita et migrandi ratio omnis iis rebus, quas supra dixi, metienda. Nam neque <virtutem qui habet> virtute retinetur in vita, nec iis qui sine virtute sunt, mors 40

16 φρονίμους ἐξ ἀφρόνων, τὸ δὲ ὁ libri, corr. Wyttenb. 18 uncis inclusa addit Plut. 39 virtutem qui habet supplevit Baiter.

est oppetenda. Et saepe officium est sapientis desciscere a vita, cum sit beatissimus, si id opportune facere possit. Sic enim censent, opportunitatis esse beate vivere, quod est convenienter naturae vivere. Itaque a sapientia praecipitur, se ipsam, si usus sit, sapiens ut relinquat. Quam ob rem cum vitiorum ista vis non sit, ut causam afferant mortis voluntariae, perspicuum est etiam stultorum, qui iidem miseri sint, officium esse manere in vita, si sint in maiore parte rerum earum, quas secundum naturam esse dicimus. Et quoniam excedens e vita et manens aequae miser est, nec diuturnitas magis ei vitam fugiendam facit, non sine causa dicitur iis, qui pluribus naturalibus frui possint, esse in vita manendum.

764 Alexander Aphrod. de anima libri mant. p. 168, 1 Bruns. κα-
θόλου δέ, εἰ ἡ ἀρετὴ αὐτάρκειας πρὸς τὸ παρασχέσθαι τὸν βίον ἡμῶν ἄκρως
εὐδαιμονία καὶ μακάριον, πῶς εὐλογος ἐξαγωγή τῷ τὴν ἀρετὴν ἔχοντι,
ἐν μακαρίῳ βίῳ ὄντι; ὥς γὰρ ἄτοπον τὸ λέγειν τὸν Δία ἐθέλειν ἀπο-
15 θανεῖν, οὕτως ἄτοπον καὶ τὸν ἐπίσης τούτῳ μακαρίως ζῶντα ἑαυτὸν ἐξάγειν
εὐλόγως τοῦδε τοῦ βίου, τῶν μὲν σωματικῶν καὶ ἐκτὸς ἀδιαφόρων ὄντων
καὶ μήτε ποιούντων τὴν εὐδαιμονίαν μήτε ἀναιρούντων, τῆς δὲ ἀρετῆς, ἡ
μόνη καὶ κατασκευάζει τὸν μακάριον βίον καὶ φυλάττει βέβαιον παροῦσα,
μηδέποτε ἂν ἀπολειπούσης τὸν σοφόν. — πῶς γὰρ εὐλογον τὴν ἀρε-
20 τὴν τοῦθ' ὑποβάλλειν τῷ σοφῷ;

765 Clemens Al. Strom. IV 6 p. 576 Pott. ἀντίκα εὐλογον ἐξα-
γωγὴν τῷ σπουδαίῳ συγχωροῦσι καὶ οἱ φιλόσοφοι, εἴ τι τοῦ πράσσειν
[αὐτόν] οὕτω στερήσειεν αὐτόν, ὥς μηκέτι ἀπολελεῖσθαι αὐτῷ μηδὲ ἐλπίδα
τῆς πράξεως.

766 Alexander Aphrod. de anima libri mant. p. 160, 24 Bruns. εἰ
περὶ τὴν τῶν κατὰ φύσιν καὶ οἰκείων ἐκλογὴν ἡ ἐνέργεια τῆς ἀρετῆς καὶ
περὶ τὴν ἀποικονομίαν καὶ ἔκκλινιν τῶν τούτοις ἐναντίων, δεῖ δηλονότι παρ-
εῖναι ἃ ἐκλέγεται. οὐ γὰρ δὴ αἰ τῷ ἀνθρώπῳ ταῦτα πάρεστι· διὰ τοῦν
τὴν τούτων ἔνδειαν ὁ τὴν ἀρετὴν ἔχων ἑαυτὸν ἐξάγει ποτέ. οὐδὲ
30 γὰρ διὰ τὸ ἀδυνατεῖν ἐκλέγεσθαι ταῦτα ἡ ἐξαγωγή, ὅπερ ἔργον τῆς ἀρετῆς,
ἀλλὰ τῷ μὴ παρεῖναι ἃ οὐκ ἐπ' αὐτῇ.

767 Alexander Aphrod. de anima libri mant. p. 159, 19 Bruns. ὁ δὲ
τὴν ἀρετὴν ἔχων καταλείπει ἂν ποτε τὸν βίον τὸν μετὰ ἀρετῆς ἐκὼν διὰ
τὴν ἐξαγωγὴν τὴν εὐλογον.

768 Excerpta philos. Cod. Coislin. 387 Cramer Anecd. Paris. Vol. IV
403. ἀλλὰ καὶ οἱ Στωϊκοὶ φιλόσοφοι — τὴν φιλοσοφίαν ὑπέλαβον με-
λέτην εἶναι τοῦ φυσικοῦ θανάτου· διὸ καὶ πέντε τρόπους εὐλόγον ἐξα-
γωγῆς ἔγραψαν· ἔοικε γάρ, φησιν, ὁ βίος μακροῦ συμποσίῳ, ἐν ᾧ δοκεῖ
εὐωχεῖσθαι ἡ ψυχὴ· καὶ παρ' ὅσους τρόπους λύεται τὸ συμπόσιον, παρὰ
40 τοσούτους τρόπους γίνονται καὶ εὐλογοὶ ἐξαγωγαί. Λύεται δὲ τὸ συμπόσιον
κατὰ πέντε τρόπους· ἡ διὰ χρείαν μεγάλην ἄφνω καταλαβοῦσαν, οἷον
παρουσίαν φίλου διὰ χρόνον· ὑπὸ χαρᾶς γὰρ ἀνίστανται οἱ φίλοι καὶ λύεται
τὸ συμπόσιον. ἡ διὰ τοὺς ἐπεισχωμάζοντας καὶ αἰσχροδόημονοῦντας
λύεται ὁμοίως τὸ συμπόσιον· ἡ διὰ τὸ νεκρὰ καὶ νοσώδη εἶναι τὰ

1 Et Ursinus, ut libri. 3 verba: quod est — vivere ante sic enim —
beate vivere praebent libri, transposuit Madvig. 22 τι Wil., τις cod. 23 αὐ-
τόν seclisit Wil. || αὐτόν Wil., αὐτῶν cod.

παρατιθέμενα· ἢ διὰ σπάνιν ἐδεσμάτων· ἢ διὰ μέθην λύεται τὸ συμπόσιον.

Κατὰ τοὺς αὐτοὺς οὖν πέντε τρόπους γίνονται καὶ εὐλογοὶ ἐξαγωγαί· ἢ διὰ χρεῖαν μεγάλην καταλαβοῦσαν ὥς προσέταξεν ἡ Πυθία τινὶ ἀποσφάξαι ἑαυτὸν ὑπὲρ τῆς ἰδίας πόλεως, φθορᾶς τῇ πόλει ἐπικειμένης — 5 — ἢ διὰ τοὺς ἐπεισχωμάζοντας τυράννους καὶ ἀναγκάζοντας ἡμᾶς ἢ πράττειν αἰσχρὰ ἢ λέγειν τὰ ἀπόρρητα (sequitur narratiuncula de muliere Pythagorea) ἢ διὰ μακρὰν νόσον κωλύουσιν ἐπὶ πολὺν ὁργάνῳ χρῆσθαι τὴν ψυχὴν τῷ σώματι, εὐλόγως δεῖ ἐξάγειν αὐτήν· διὸ καὶ Πλάτων οὐκ ἀποδέχεται τὸ διαιτητικὸν τῆς ἱατρικῆς ὥς παιδαγωγοῦν τὰ νοσήματα καὶ 10 ποιοῦν ἐγγρονίζειν, ἀλλ' ἀποδέχεται τὸ χειρουργικὸν καὶ φαρμακευτικόν, ᾧ ἐχρητο Ἀρχιγένης, ὁ στρατόπεδον θεραπεύων· φησὶ δὲ καὶ Σοφοκλῆς

οὐ πρὸς ἱατροῦ σοφοῦ

θρηνεῖν ἐπιδᾶς πρὸς στομῶντι τραύματι (Ai. 582)

ἢ διὰ πενίαν· καὶ καλῶς φησιν ὁ Θέογνις·

15

χρὴ πενίην φεύγοντα etc.

ἢ διὰ λῆρον· ὥσπερ γὰρ ἐκεῖ ἡ μέθη ἔλκε τὸ συμπόσιον, οὕτως κἀνταῦθα ἔστι τινα ἐξαγαγεῖν ἑαυτὸν διὰ λῆρον· οὐδὲν γὰρ ἔστι λῆρος, εἰ μὴ φυσικὴ μέθη· καὶ οὐδὲν ἔστι μέθη, εἰ μὴ προαιρετικὸς λῆρος· καὶ ταῦτα μὲν περὶ 20 τούτου.

Cf. Olympiodorum ad Plat. Phaed. p. 5 ed. Finckh.